

Gehrels Muziekmanifestatie

'Muziekeducatie in de 21^e eeuw'

65 jaar Gehrels Muziekeducatie

Zaterdag 2 oktober 2010

Muziekgebouw aan 't IJ, Amsterdam

Piet Heinkade 1

1019 BR Amsterdam

020-7882010

Prijs: 54,50 Euro voor leden van de Gehrels Vereniging

(inclusief koffie/thee & gratis karaoke-cd!)

71,50 Euro voor niet-leden (inclusief koffie/thee & gratis karaoke-cd!)

Op 6 augustus bestaat Gehrels Muziekeducatie 65 jaar. Deze bijzondere verjaardag willen we niet ongemerkt voorbij laten gaan. De afgelopen 65 jaar is op veel verschillende manieren aandacht besteed aan muziekeducatie aan kinderen van 0 tot 13 jaar. Dit kunnen we niet anders vieren dan met een groots opgezette muziekmanifestatie in het Muziekgebouw aan 't IJ in Amsterdam.

**Meld je snel aan want het aantal beschikbare plekken
voor workshops is beperkt!**

Programma

- 10.00 uur   **Ontvangst**
- 10.30 uur   **Opening**
- 10.45 uur   **Openingsconcert**
Grote zaal
- 11.05 uur   **Meezingconcert Eigenwijs**
Lieuwe Noordam & Frans Haverkort (Meesters in Muziek)
- 11.30 uur   **Lezing New Times: New Childhoods: New Ideas about Musical
Development**
Dr. Susan Young, onderzoeker, University of Exeter, Engeland
- 12.30 uur   **Lunch & muziekmarkt**
Foyerdeck & Entreehal
- 13.30 uur   **Clinic**
Dr. Patrick Freer, hoofd van de afdeling muziekeducatie, koordinator,
Georgia State University, USA
Grote zaal
- 14.30 uur   **Koffie/ thee & muziekmarkt**
Foyerdeck & Entreehal
- 15.00 uur   **Workshops**
Zie volgende pagina
- 16.15 uur   **Concert**
De Kickers o.l.v. Jan Maarten Koeman
Grote zaal
- 16.45 uur   **Receptie**
Entree

Workshops

1 Getting started with the School Chorus

Dr. Patrick Freer

2 Research on early childhood music education, an introduction

Dr. Susan Young

3 Collaborative Music Practice

Renee Jonker

Maximaal 30 deelnemers

4 De Componeerfabriek

Huub de Vriend

Maximaal 25 deelnemers

5 De Klankspeeltuin

Anouk Diepenbroek

Maximaal 25 deelnemers

6 De Blazersklas

Yamaha

Maximaal 25 deelnemers

7 Werken met spreekteksten

Leo Aussems

8 Muziekkriebels

Hermien Wiechers

Maximaal 25 deelnemers

9 Percussion in de klas

Bas Meindert

10 Muziek interactief

Het digitale schoolbord in de muziekles

Marinus Scholten

**Meld je snel aan want het aantal beschikbare plekken
voor workshops is beperkt!**

Voor meer informatie en het uitgebreide programma kunt u kijken op de website www.gehrelsmuziekeducatie.nl U kunt zich via deze website tevens aanmelden voor deze landelijke studiedag. Aanmelden kan ook via de antwoordstrook in deze Pyramide. Voor aanvullende informatie kunt u contact opnemen met Mw. Betty Mol, Mozartlaan 492, 2555 KX Den Haag, 070-3973204, mol406@zonnet.nl

Vermeld voor de workshopronde duidelijk uw eerste en tweede keus!

Uw aanmelding is pas definitief nadat uw betaling bij ons binnen is. U kunt het verschuldigde bedrag overmaken op rekeningnummer 1261415 t.n.v. De Gehrels Vereniging, Den Haag o.v.v. Muziekmanifestatie.

Per lidmaatschap mag er één introduc e meegebracht worden. Deze introduc e mag tegen het ledentarief aan de studiedag deelnemen. Afmelden voor de muziekmanifestatie kan tot 2 september. Daarna wordt 50% van de kosten in rekening gebracht. Bij afmelding op de dag zelf bent u het volledige bedrag aan Gehrels Muziekeducatie verschuldigd.

LET OP: Het verschuldigde bedrag kan uitsluitend op het bovenstaande rekeningnummer worden overgemaakt! Wanneer uw betaling binnen is ontvangt u van ons een bevestiging.

Meezingconcert

Eigenwijs

Frans Haverkort

Frans Haverkort is hoofdvakdocent opleiding docent muziek aan het ArtEZ Conservatorium te Zwolle en coördinator van de interfaculteit kunsteducatie. Daarvoor was hij docent muziek aan de lerarenopleiding basisonderwijs van de hogescholen Windesheim te Zwolle en Iselinge te Doetinchem.

Lieuwe Noordam

Lieuwe Noordam is docent muziek aan de lerarenopleiding basisonderwijs van de hogeschool Windesheim te Zwolle en hoofdvakdocent opleiding docent muziek aan het Prins Claus Conservatorium te Groningen.

Lezing

New Times: New Childhoods: New Ideas about Musical Development

In this presentation Susan Young will first talk more generally about conceptions of development that have underpinned music education practice and theory until very recently and then explain why there are theoretical moves that have resulted in challenges to conventional ideas of musical development and how these ideas usefully fit with new times and the children that we work with.

Dr. Susan Young

Susan Young is senior lecturer in early childhood studies and music education at the University of Exeter. She is also senior research fellow at the Centre for International Research in Learning and Creativity in Education (CIRCLE), University of Roehampton, London. She combines university lecturing with a range of freelance research, evaluation and consultancy specialising in early years arts, music and education. Current projects include theatre for babies, developing the role of creative practitioners in children's centres, exploring approaches to music technology in early years and finding interculturally sensitive approaches to arts activity in majority Muslim children's centres. She spent her early career teaching music in secondary and primary schools and in a range of early years settings. She has published widely in professional and academic journals and is frequently invited to present at conferences, both nationally and internationally. She has written several books, including *Music with the Under Fours* and *Music 3-5*.

WORKSHOPRONDE

1. Getting started with the school chorus

Inleider

Dr. Patrick Freer

Patrick K. Freer is associate professor of choral music education at Georgia State University in Atlanta, offering programs at the baccalaureate, masters, and Ph.D. levels. He holds degrees from Westminster Choir College and Teachers College, Columbia University. Dr. Freer is a frequent guest conductor for all-state choruses and has made over 70 presentations at regional, national and international conferences. He has guest conducted or presented in 31 states, Canada, Germany, Greece, and Japan. He will conduct a 2010 Memorial Day concert in Carnegie Hall, featuring the *New Millennium Suite* by Gwyneth Walker. Also this spring, Dr. Freer will conduct all-state choirs in Georgia and North Carolina; a multi-state honor choir with students from Delaware, Maryland and Virginia; and regional honor choirs in Alabama, Georgia, and Kentucky. He currently conducts the Georgia State University Women's Chorus.

Dr. Freer will present a philosophical research session at the 2010 MENC National Conference in Anaheim, CA. Later this year he will guest lecture in The Netherlands at the Rotterdam Conservatory and the Gehrels Muziededucatie (Amsterdam), will teach a summer graduate choral conducting course at Central Connecticut State University, and will present at the 2010 National Conference of Chorus America and the League of American Orchestras. He was named a 2009 Visiting Scholar at James Madison University and is a Visiting Associate Professor for thesis advising at Westminster Choir College of Rider University.

His most recent books are *Getting Started with Middle School Chorus (2nd Edition)* and *TIPS: The First Weeks of Middle School Chorus*. Dr. Freer is the author of the critically acclaimed DVD series *Success for Adolescent Singers* and his articles are published in most of the field's leading national and international journals, including the *Choral Journal*, *International Journal of Music Education*, *Journal of Music Teacher Education*, *Music Education Research*, *Music Educators Journal*, *Philosophy of Music Education Review*, *Research Studies in Music Education*, *Southwestern Musician*, *Teaching Artist Journal*, and *UPDATE: Applications of Research in Music Education*.

2. Research on early childhood music education, an introduction

This workshop will explore approaches to research for music practitioners. We will talk first about why it is valuable for practitioners to understand and be able to use methods for research. We will then look at how research can be woven in to everyday practice and how it can lead to useful interpretations which support the development of practice. The workshop will include practical examples.

Inleider

Dr. Susan Young

Susan Young is senior lecturer in early childhood studies and music education at the University of Exeter. She is also senior research fellow at the Centre for International Research in Learning and Creativity in Education (CIRCLE), University of Roehampton, London. She combines university lecturing with a range of freelance research, evaluation and consultancy specialising in early years arts, music and education. Current projects include theatre for babies, developing the role of creative practitioners in children's centres, exploring approaches to music technology in early years and finding interculturally sensitive approaches to arts activity in majority Muslim children's centres. She spent her early career teaching music in secondary and primary schools and in a range of early years settings. She has published widely in professional and academic journals and is frequently invited to present at conferences, both nationally and internationally. She has written several books, including *Music with the Under Fours* and *Music 3-5*.

3. Collaborative Creative Practice

Collaborative creative practice is een mondvul Engels ter aanduiding van een werkvorm die met name in Engeland is ontwikkeld. In deze werkvorm staat het creatieve aspect bij het samen musiceren voorop. Het is een vorm van participerend leren (leren over muziek door zelf muziek te maken) die toepasbaar is bij heterogeen samengestelde groepen van de meest uiteenlopende niveaus. Deelnemers worden uitgedaagd de eigen muzikale bagage en creativiteit in te brengen bij de totstandkoming van een gezamenlijk te creëren en uit te voeren muziekstuk. Deze workshop biedt een kennismaking met deze werkvorm.

Inleider:

Renee Jonker

Renee Jonker studeerde slagwerk bij Frans van der Kraan aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Na een praktijk van vijftig jaar in met name de hedendaagse muziek bij onder meer het Asko Ensemble, het Schönberg Ensemble, Slagwerkgroep Den Haag en Ensemble Modern, heeft hij zich de afgelopen tien jaar toegelegd op het stimuleren van diverse vormen van muziekeducatie. Hij is directeur van de société Gavignières en coördinator van de Joint Music Master for New Audiences and Innovative Practice aan het Koninklijk Conservatorium.

4. De Componeerfabriek

Inleider:

Huub de Vriend

Huub de Vriend werd geboren in Arnhem in 1954. Hij deed meerdere studies: Compositie en Docent Muziek aan het Koninklijk Conservatorium en Psychologie aan de Rijksuniversiteit Leiden en de Universiteit van Amsterdam. Educatie neemt een belangrijke plaats in in het werk van Huub de Vriend. Veel van zijn composities zijn gecomponeerd voor "amateur-ensembles": "Rembrandt 2006": een megacompositie voor draaiorgel, strijkkwartet, koor, kerkorgel, vocale solisten, jazzband, popgroep en kamerorkest. Aan dit anderhalf durende werk – gemaakt naar Rembrandts Nachtwacht – is meegecomponeerd door lerende componisten gedurende een tiental componeerworkshops. "De Reuzenalbatros" – voor symfonieorkest – is gecomponeerd voor de Rijnlandse Orkestvereniging. "Tript, vliegt en zwemt" is gecomponeerd voor "Vakir", kamermuziekvereniging uit Rotterdam. Onlangs is het ambitieuze "Leidse muurgedichten op muziek project" afgerond. Alle 101 muurgedichten zijn daarbij op muziek gezet. Veel werk is gedocumenteerd bij Donemus, uitgeverij van eigentijdse in Nederland gecomponeerde muziek, voor piano bv. de trilogie: Blues, Rat en Schar.

Huub de Vriend geeft les op het Koninklijk Conservatorium in Den Haag en verzorgt regelmatig workshops en gastlessen aan diverse conservatoria in binnen- en buitenland. De Vriend is coauteur van "Intro", een muziekmethode voor het voortgezet onderwijs, uitgegeven bij Thieme Meulenhoff. "Intro" is de enige lesmethode waarin componeren een centrale plaats heeft. Als muzikaal educatief freelancer verleent de Vriend medewerking aan televisiespecials van Teleac/Not over niet-westerse muziek. Dat doet hij ook voor Het Concertgebouw in Amsterdam.

5. De Klankspeeltuin

De Klankspeeltuin is het educatieve project onderdeel van Muziekgebouw aan 't IJ. Hier kunnen kinderen (7+), middelbare scholieren en volwassenen aan de slag met slimme en futuristische klankinstallaties waaraan kan worden gecomponeerd. De installaties hebben bijzondere namen en werken allemaal anders.

Met de XenaX teken je geluid: je gebruikt daarvoor een speciale pen waarmee je op een scherm geluiden zoekt en deze met kleurpotloden vastlegt op papier. Zo ontstaat je eigen grafische partituur. De KosmiX is een muzikale dansvloer met grote en kleinere witte stippen. Iedere stip heeft een ander geluid. Door op de stippen te staan en deze met elkaar te combineren ontstaat muziek. De OMNI is een geluidenpaddestoel die je bespeelt door met je hand te tikken op gekleurde vlakken. Ieder vlak heeft een eigen klank en met elkaar maak je je eigen compositie. De SonOrb is de allernieuwste klankinstallatie. Deze bestaat uit ballen en voetstukken. Als je een bal op een voetstuk legt, maakt-ie geluid en muziek. Door de bal te draaien, vervormt het geluid.

Tijdens de workshop werk je in groepjes onder leiding van Klankspeeltuinbegeleiders en aan het eind worden de gemaakte muziekstukken aan elkaar gepresenteerd.

Inleider:

Wordt nader bekend gemaakt.

6. De Blazersklas

Musiceren in de klas met blaasinstrumenten

De actuele discussie over het muziekonderwijs laat zien dat nagedacht moet worden over hoe men om kan gaan met muziek en het muziekonderwijs op basis- en middelbare scholen. Het 'omgaan met muziek' vereist deskundigheid van de muziekdocent. Leerlingen moeten de vaardigheden hebben of krijgen zich muzikaal te kunnen uitdrukken. Daarbij zijn fundamentele vaardigheden op een instrument een hulpmiddel. Het integreren van een instrumentale basisopleiding binnen de basis- en middelbare school is dan wenselijk en mogelijk.

Het idee is ontstaan in Duitsland, op het Nepomucenum Gymnasium. Een 'Klassenorchester' werd opgericht in 1993/1994 door muziekdocent Wolfgang Feuerborn. Nadat eerst geëxperimenteerd werd met het Orff-instrumentarium, werd het idee van een blaasorkest geboren. Collega's hadden aanvankelijk de nodige vragen en twijfels: "Dat kan niet!", "25 leerlingen en dan nog verschillende instrumenten?" Ook de details leverden de nodige vragen op: "Hoe komt men aan 25 instrumenten?", "Is er onderwijsmateriaal?", "Wat doet men met kinderen die al een instrument beheersen?" en nog meer... Er waren veel bezwaren en twijfels maar toch kon het project succesvol gestart worden. De methode Essential Elements uit de VS werd door Wolfgang Feuerborn aangepast en de muziekuitleverij De Haske in Nederland was bereid het uit te geven. Inmiddels zijn er in Europa al bijna 1800 (!) Blazersklassen. In Nederland is in september 2005 de eerste Blazersklas van start gegaan op het Rodenborch College in Rosmalen (gemeente 's-Hertogenbosch). Inmiddels zijn er zo'n 100 Blazersklassen in Nederland, zowel op basis- als middelbare scholen, alsook bij verenigingen en muziekscholen.

Inleider:

Wordt nader bekend gemaakt.

7. Werken met spreekteksten

Inleider:

Leo Aussems

Leo Aussems volgde na zijn studie aan de Pedagogische Academie de opleiding schoolmuziek B. Tijdens en na deze studie heeft hij lesgegeven in zowel het basis- als voortgezet onderwijs. Binnen het voortgezet onderwijs heeft Leo veel gewerkt met schoolkoren en -orkesten. Hierbij schreef hij zelf de muziek, maakte arrangementen en studeerde de producties (veelal musicals) met de leerlingen in. Vanaf 1983 is Leo betrokken bij muziekprogramma's voor TeleacNot (SchoolTV), onder andere als muzikredacteur en schrijver van liedjes. Sinds 1998 is hij tevens verbonden aan CODARTS, Hogeschool voor de Kunsten, Rotterdam, afdeling docent muziek en sinds 2001 is hij verbonden als bestuurslid aan Gehrels Muziekeducatie

8. Muziekkriebels

Het is voor kinderen meestal een hele klus om het programma op school af te werken. Lijf en hoofd draaien bij kinderen continu op volle toeren. Ook kinderen moeten zich daarom leren ontspannen en daar is muziek bij uitstek geschikt voor. Het is stressreducerend, bevordert de concentratie van kinderen en geeft daarbij nieuwe energie. In het boek Muziekkriebels staan hiervoor zo'n 200 muziekactiviteiten, die een verantwoord tussendoortje vormen en zorgen voor afwisseling in een drukke dag.

In de workshop naar aanleiding van dit boek doe je, zingend, dansend en spelend, een aantal korte activiteiten die met kinderen gemakkelijk uit te voeren zijn en direct bruikbaar zijn op een drukke dag in de basisschool.

Inleider:

Hermien Wiechers

Hermien Wiechers is docent muziek aan de IPABO te Amsterdam. Zij heeft, onder andere als vakleerkracht Muziek en docent Muziek op Schoot, veel ervaring met kinderen van 0 tot 12 jaar. Vanaf 2008 schrijft zij voor de KIDDO, een pedagogische blad voor de kinderopvang. Zij is medeauteur van de Schoolscheurkalenders en de Speelscheurkalender en in maart 2009 is het boek Muziekkriebels van haar hand verschenen. Tevens zijn bijdragen van haar hand te vinden in De Pyramide.

9. Latin Percussion in de klas

In deze workshop gaat Bas Meijndert aan het werk met een groot assortiment aan slaginstrumenten uit Latijns Amerika. Aan de hand van praktische werkvormen verkent hij de mogelijkheden van de instrumenten en rijkt hij werkvormen aan die in de bovenbouw van de basisschool en de onderbouw van het voortgezet onderwijs zijn toe te passen. Naast het gebruik van latin percussion laat Bas zien hoe je andere instrumenten en middelen in kunt zetten om toch een goede latin groove neer te zetten als je niet over een uitgebreid instrumentarium beschikt.

Inleider:

Bas Meijndert

Bas Meijndert is van huis uit slagwerker en is werkzaam in het middelbaar onderwijs, vmbo, havo/vwo. Bas geeft slagwerkles aan de studenten van de afdeling Docent Muziek van het Rotterdams Conservatorium. Daarnaast is hij werkzaam als leider/docent/musicus bij diverse bandjes en orkesten.

10. Muziek interactief

Het digitale schoolbord in de muziekles

De titel verwijst stiekem naar het ACTIVboard. Wie dat merk digibord heeft, gebruikt het softwarepakket ACTIVprimary. Lessen die hiervoor worden ontwikkeld, heten *flipcharts*.

In principe kun je met elk digibord deze flipcharts openen.

Voor muziek bied ik in deze workshop veel praktische lesideeën om toe te passen op het digibord. Morgen kunt u er direct mee aan de slag. Uitgangspunten zijn de domeinen: zingen, muziek maken, muziek beluisteren en muzieknotatie.

In de workshop wordt gewerkt met *flipcharts* (kant en klare muzieklessen), met *muzieksoftware* (muziekprogramma's voor kinderen), en er worden linken gelegd met relevante internetsites (muziekgames, muziekinstrumenten, componisten, popmuziek, karaoke).

The screenshot shows a digital flipchart with the title "BOVEN OP DE TOREN". It features musical notation on a staff with a treble clef and a 2/4 time signature. The lyrics are in Dutch: "Bo-ven op de to-ren woont een oei-e-vaar. Ein hij speet een loop-je op z'n bus-gi-taar. Al-le men-sen zei-den: Wat is er aan de hand? Dat komt van-a-avond in de kraak." The interface includes a toolbar on the right with various icons for navigation and editing, and a music notation toolbar at the bottom.

The screenshot shows a digital flipchart with a green background. At the top, it says "1, 2, 3, 4, in de maat!". Below this is a photograph of a wooden metronome on a grassy field. In the bottom right corner, there is a small red text box that reads "Flipchart Aankonding Marinus Scholten mei 2009". The interface includes a toolbar on the right and a music notation toolbar at the bottom.

Inleider:

Marinus Scholten

Marinus Scholten werkt als adviseur muziek bij Kunst & Cultuur Drenthe. Daar verzorgt hij o.a. nascholing muziek voor leerkrachten uit het basisonderwijs. Als freelance muziekdocent geeft hij muzieklessen op de afdeling pabo van de Stendehogeschool te Emmen.